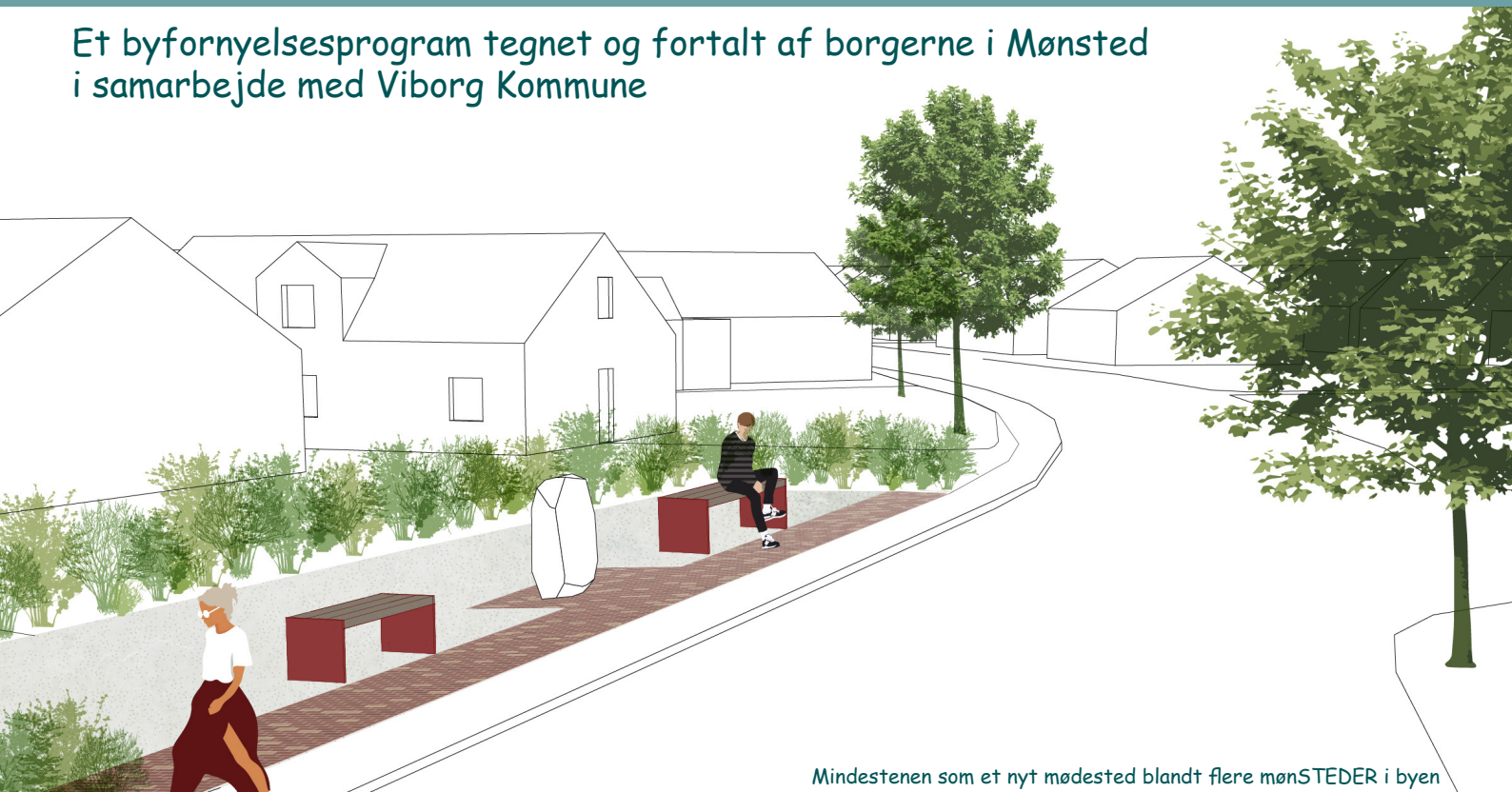

HIST HVOR VEJEN SLÅR EN BUGT...

Et byfornyelsesprogram tegnet og fortalt af borgerne i Mønsted
i samarbejde med Viborg Kommune

Mindestenen som et nyt mødested blandt flere mønSTEDER i byen

...ligger der en by så smuk...

Man kan ikke tale om Mønsted uden også at nævne Mønsted Kalkgruber og den enestående natur i området. Verdens største kalkgruber ligger lige her, på kanten af byen og midt i naturen. På samme tid er gruberne Viborg Kommunes største turistattraktion med 86.000 besøgende gæster i 2020. Kalkgruberne ligger blot et stenkast fra Mønsted, hvor bymidten i dag er meget anonym og tilbagetrukket. Man opdager næsten ikke bymidten, når man kører ned gennem byen på vej ud til kalkgruberne. Det skal realiseringsplanen og projekterne ændre på i de kommende år.

Realiseringsplanen og programmet for Mønsted står på skuldrene af forarbejdet til den borgerdrevne lokale udviklingsplan (LUP), og bygger bro på tværs af byen med bred opbakning fra borgerne i Mønsted. Realiseringsplanen hviler desuden på Klimatilpasningsplanen for Viborg Kommune og Kommuneplan 2017-2029. Den bygger ikke kun bro mellem de politiske visioner og indsatserne i området, men skaber også synergi mellem de enkelte projekter i byen. Vi kalder det i programmet for "tværfaglig brobygning".

Byforskønnelsen og de kommende projekter peger blandt andet på etableringen af mønSTEDER, som nye og særlige mødesteder i form af mindre byrum og pladser, som Mønsted ikke har i dag og som sammen med de øvrige tiltag skal give et samlet kvalitetsløft til byen. Derudover vil Trædesten og Ledetråde udpege de historiske områder ved 5. maj stenen (Mindestenen) og Femvejskrydset, fremhæve naturen ved synliggørelse af bækken og markere bymidten gennem et kvalitetsløft af byens rum og flader.

Byfornyelsesprogrammet og realiseringsplanen i Mønsted er udarbejdet i en borgernær og dialogbaseret tilgang, hvor særligt den engagerede følgegruppe skal have en STOR TAK for deres indsats og engagement. Men også stor tak til borgerne i Mønsted for den brede opbakning til projekterne. Jeg glæder mig til at følge det videre arbejde og se de færdige resultater i de kommende år.

Ulrik Wilbek
Borgmester i Viborg Kommune

Byfornyelse

Erhverv & Turisme
86.000 besøgende i 2020

Fokusområde og byens geografiske placering

Meget mere end kalk og flagermus...

16 km vest for Viborg finder du landsbyen Mønsted. Byen er oprindelig opstået omkring kroen, smedjen, møllen og skolen som vigtige funktioner i området og for byen. Derudover har området siden 1100-tallet været præget af kalkbrydning, som først ophørte omkring år 1950. Kalkbrydningen er en central del af byens DNA med dybe rødder forankret i historien. Mønsted Kalkgruber er i dag den største turistattraktion i Viborg Kommune med 86.000 besøgende gæster i 2020.

I dag er Mønsted en moderne landsby, bestående af blandet bolig- og industri kvarter og med 745 indbyggere. Langs Kalkværksvej, i byens vestlige ende, er en kommunal boligudstyknings under udbygning, og i byens østlige ende ligger et større erhvervsområde med grunde til salg. Andre private boliger er løbende blevet renoveret. Planlægning af nye boligområder med en attraktiv beliggenhed vil, som alternativ til Viborg og andre af de større byer, kunne tiltrække nye beboere til området, hvor man vælger området ud fra byens beliggenhed, byens kvaliteter og nærheden til naturen. Dette afspejler sig i byens indbyggertal, der gennem en længere årrække har haft en positiv tilvækst af nye borgere, hvor særligt unge børnefamilier finder byen og området attraktivt. Med byens centrale beliggenhed ved hovedvej 16 mellem Holstebro og Viborg, og med en kuperet og varieret natur omkring sig, er der yderligere potentiale for bosætnings- og erhvervsudvikling i området. Mønsted er med andre ord en by i udvikling.

Borgerne i Mønsted oplever at bo i en velfungerende by med et rigt og varieret handels- og foreningsliv og med et varieret udbud og tilbud til alle aldersgrupper. Byen har en velforsynet og moderniseret Dagli'Brugs med OK benzinsalg og enkelte andre detailhandler i bymidten. Derudover byder Mønsted på service- og håndværkerfirmaer, en kro, produktionsvirksomheder, institutioner for børn og unge (børnehus, skole og ungdomsklub), en ældreklub og kulturhus, en aktiv sportshal og idrætsanlæg med fodbold-, håndbold-, multi- og tennisbaner samt et grønt område med ny legeplads og madpakkehus - og meget, meget mere.

Foreningslivet i Mønsted er rigt og varieret, og mange borgere yder en frivillig indsats. Den omfattende frivillige indsats har skabt mange spændende og velbesøgte aktiviteter, såsom Kalkmineløbet i maj måned med godt 3.000 deltagere fra nær og fjern. Mønsted fungerer også som lokal serviceby for oplandet. Derudover samarbejder byen med borgerne i nabobyerne, herunder Sparkær, Daugbjerg og Lånem, som benytter sig af de mange faciliteter i byen.

Mønsted ligger i et varieret og naturskønt område. Byen er placeret på kanten af det kuperede terræn ved Mønsted Å og det flade landbrugsland mod syd, tæt på både Mønsted- og Daugbjerg Plantager og den karakteristiske ådal langs Mønsted Skov. Det giver gode muligheder for både cykel-, løbe- og gåture med naturen som kulisse og med kort afstand til bymidten. Under 2 km. fra Mønsted bymidte finder man kommunens største turistattraktion, Mønsted Kalkgruber. Med sine 60 kilometer underjordiske gange udgør kalkgruberne i Mønsted verdens største af slagsen - og er desuden et af de vigtigste overvintringssteder for flagermus i Europa. I 2020 lagde omkring 86.000 besøgende gæster deres vej forbi kalkgruberne, hvilket gør stedet til en af Danmarks mest besøgte turistmål. Kalkgruberne har gennemgået en omfattende restaurering af bygninger, jernbane og adgangsforhold til gruberne, der har opgraderet stedet til en moderne turistattraktion, der både fungerer som museum og udstillingslokaler. Renoveringen blev afsluttet og indviet i 2017. Derved er kalkminen i dag blevet tilgængelig for alle, hvilket man ønsker at videreføre i den videre udvikling af Mønsted by, herunder adgangsforholdene til naturen. Med realiseringsplanen ønsker vi at gøre Mønsted til en helstøbt by forankret i naturen og med adgang og oplevelser for alle.

VÆRKTØJSKASSEN

STYRKEPOSITION

TRÆDESTEN

LEDETRÅDE

NÅLESTIK

PEJLEMÆRKER

MØNSTEDER

Fælles begreber forankret i det videre arbejde med projekterne i Mønsted samlet i Værktøjskassen

Vi har en plan...

PLANER OG STRATEGIER FOR MØNSTED OG VIBORG KOMMUNE

Byfornyelsesprogrammet står på skuldrende af en række planer, projekter og udviklingsstrategier, der er udviklet for byen og som går på tværs af kommunen. Skal realiseringsplanen for alvor have mulighed for at skabe forandring, skal byfornyelsesprogrammet tænkes ind i den tværfaglige kontekst i Viborg, herunder den kommunale forvaltning og den lokale kontekst i Mønsted. Det vil styrke en strategisk sammenhæng på tværs og en rød tråd for den fremtidige udvikling af projekterne i byen. Helt konkret drejer det sig om den gældende kommuneplan for Viborg Kommune (Kommuneplan 2017-2029), den kommende Lokale udviklingsplan for Mønsted (LUP) samt klimatilpasningsplanen for Viborg i samarbejde med Energi Viborg.

KOMMUNEPLAN 2017-2029 OG SAMMENHÆNGSMODELLEN

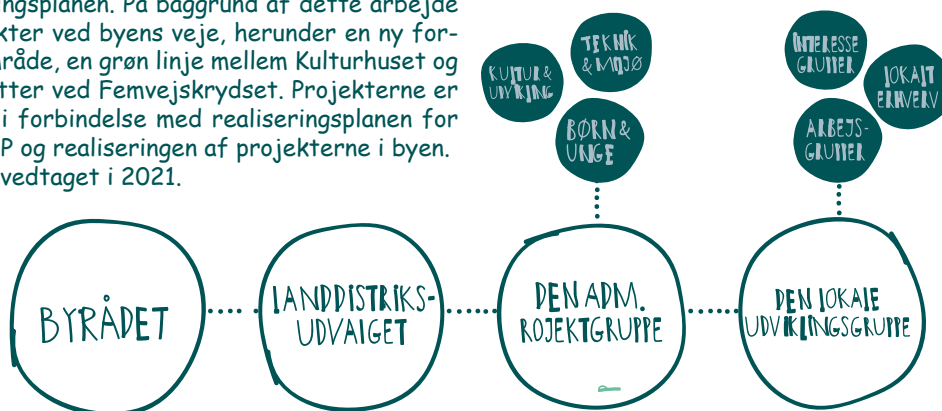
Kommuneplanen vedrører den overordnede plan for byerne og kommunens udvikling. I 2018 vedtog byrådet en ny styringsmodel kaldet Sammenhængsmodellen. Denne model erstatter de eksisterende politikker og målsætninger, som er grundlaget for den politiske styring i dag. Med afsæt i, at der skal være "sammenhæng for borgerne", danner de fem temaer og de tilhørende målsætninger grundlag for den retning byrådet vil arbejde hen imod i de kommende år og derved også for udviklingen af Mønsted. De fem temaer er: Bæredygtighed, Vækst og socialt ansvar, Sundhed, Læring og Uddannelse og Oplevelser og fællesskaber. Realiseringsplanen understøtter særligt temaerne Bæredygtighed og Oplevelser og fællesskaber i det videre arbejde med realiseringen af projekterne, herunder form og valg af bæredygtige materialer, men også i forhold til at styrke oplevelserne og det sociale fællesskab i de nye mønSTEDER i byen.

KLIMATILPASNINGSPLAN

Viborg Kommune er i gang med sin store klimatilpasningsplan for at kunne imødekomme fremtidige klimaudfordringer i kommunen, herunder tab af samfundsmæssige værdier eller skader på infrastruktur og anlæg af samfundsmæssig betydning. I den forbindelse er der igangsat en række forundersøgelser, der skal kortlægge, hvor der er størst risici for oversvømmelser i kommunen. Blandt de steder, der undersøges, er området omkring Holstebrovej og Kalkværksvej i Mønsted og forløbet langs Mønsted bæk og Mønsted Å. Her vil fremtidige tiltag så vidt muligt kunne integreres som en del af adgangen og koblingen mellem byen og naturen med muligheder for rekreative ophold langs bækken eller åens forløb.

LOKAL UDVIKLINGSPLAN (LUP)

Før processen omkring realiseringsplanen og byfornyelsesprogrammet blev skudt igang, har der på initiativ af Mønsted og Omegns Lokalråd været gennemført en række borgermøder. Her blev byens udfordringer og potentialer drøftet i dialog på tværs af borgerne og foreningerne i Mønsted. Idéerne fra borgermøderne er blevet viderebearbejdet i arbejdet med udviklingen af Mønsteds lokale udviklingsplan (LUP), som er en blandt flere grundsten i realiseringsplanen. På baggrund af dette arbejde er der bl.a. blevet søgt om midler til projekter ved byens veje, herunder en ny forbindelse fra Bredgade til det grønne område, en grøn linje mellem Kulturhuset og Bredgade samt til renovering af grønne pletter ved Femvejskrydset. Projekterne er sidenhen blevet henvist til gennemførelse i forbindelse med realiseringsplanen for at sikre sammenhæng mellem tiltagene i LUP og realiseringen af projekterne i byen. Den lokale udviklingsplan forventes endelig vedtaget i 2021.

Byfornyelsesprogrammet
står på skuldrene af...

Kommuneplan 2017-2029

Klimatilpasningsplan
for Viborg Kommune

Lokal udviklingsplan (LUP)

MØNSTED KIRKE

MØNSTED KALKGRUBER

BÆKKEN

ØSTFJENDSHALLEN

FEMVEJSKRYDSET

KULTURHUSET

CENTRUM

DAGLI BRUGSEN

OK TANKSTATION

MØNSTED SKOLE

BÆKKEN

HOVEDVEJ 16

5 MAJ STENEN

HOLSTEBRO

MØNSTED KRO

VIBORG

Opskriften på den gode proces...

Mønsted borgere værner om byen og dens positive udvikling. På initiativ af Mønsted og Omegns Lokalråd er der de seneste år gennemført en række borgermøder, hvor udfordringer og ideer har været drøftet i dialog på tværs af byens foreninger og borgere i Mønsted. Dette har blandt andet ført til dannelse af fem arbejdsgrupper, som det seneste halve år har arbejdet med udfordringer og løsninger inden for emnerne: Byfornyelse, grønne områder, boliger & erhverv og trafik og markedsføring. Realiseringsplanen i Mønsted stiller sig på skuldrene af det store stykke arbejde, byen allerede har udført, og bygger videre på lokale initiativer og drømme. Gennem hele processen med realiseringsplanen har vi skabt inviterende rammer for Mønsted borgere, som er blevet involveret, opfordret til at tage medansvar og bidraget med viden om lokale ønsker og behov. Vi har informeret, lyttet, været i dialog og truffet beslutninger i fællesskab. Vi har med andre ord skabt rum til dialog og reel indflydelse, og håbet er derved at borgerne opnår et bredt ejerskab til realiseringsplanen og de kommende projekter i byen. En anerkendt metode, der skaber forankring - både nu men også i fremtiden. Af fælles arrangementer bør nævnes fastelavnstfesten i februar og borgermøderne i oktober, alle afholdt i Mønsted og i trygge rammer under hensyn til corona.

DEN KOMMUNALE FORANKRING

For sikre synergier på tværs af kommunale initiativer og projekter i Mønsted, har der gennem forløbet været en tæt dialog på tværs af forvaltningen i kommunen. Her er nøglepersoner blevet orienteret om byfornyelsesprogrammet og har kvalificeret delprojekterne i realiseringsplanen ud fra deres ekspertiseområde. Herudover har nøglepersonerne haft rig lejlighed til at fortælle om afdelingernes fremtidige projekter i området. Derved tænkes projekterne ind i en samlet helhed og der skabes synergi og integrerede løsninger på tværs af kommunale afdelinger og planer til gavn for projekterne. Derudover har der også været en tæt dialog med Energi Viborg i forbindelse med et kommende vej- og kloakeringsprojekt i byen, herunder koordinering af tidsplanen. På samme tid har der været en positiv dialog med Midt- og Vestjyllands Politi i forbindelse med ønsket om at forskønne vejen i bymidten ved et belægningsskifte i vejen og Politiet bakker op omkring projektet. Dialogen forsætter med begge parter i forbindelse med realiseringen af projekterne i de kommende år.

DEN LOKALE FORANKRING

Den lokale udviklingsgruppe i Mønsted har gennem hele forløbet været en stærk og motiverende samarbejdspartner. Gruppens sammensætning har taget udgangspunkt i de lokale borgere, der har arbejdet med Mønsted lokale udviklingsplan (LUP). Da realiseringsplanen blev skudt igang, revurderede vi gruppen og gav muligheden for, at andre interesserede også kunne melde sig til 'tjeneste'. Gruppen har efterfølgende bestået af 23 virkelystne borgere fra forskellige foreninger og grupper i Mønsted og har således repræsenteret bredden i de forskellige interesser i byen.

Gruppen har gennem hele forløbet været en stærk medspiller i udformning og kvalificering af delprojekterne i realiseringsplanen. Her har gruppens medlemmer talt med interessenter og grundejere undervejs og truffet beslutninger omkring omfang, aktiviteter og materialevalg. Derudover har vi sammen med gruppen lavet økonomiske prioriteringer i fordelingen af de samlede ressourcer på de enkelte projekter. Udviklingsgruppen har sammen med Viborg Kommune været værter ved afholdelsen af sociale events og arrangementer, hvor de foreløbige arbejder og udkastet til det færdige program blev præsenteret for borgerne i Mønsted. I forbindelse med fastelavn i februar og på 2 særskilte borgermøder afholdt i oktober. Arrangementerne blev afholdt i trygge rammer, hvor vi kunne holde afstand til hinanden af hensyn til corona.

VÆRKTØJSKASSEN

Byfornyelsesprogrammet og realiseringsplanens fornemste opgave er at skabe lokal opbakning, forankre den fysiske indsats i lokalområdet og skabe ejerskab på tværs af byens borgere og forvaltningen i Viborg Kommune. I udviklingen af byfornyelsesprogrammet er Mønsted borgere løbende blevet informeret om processen og inviteret til komme med input og feedback til det fortløbende arbejde frem til det færdige program. Men borgernes stemme, indflydelse og involvering må ikke slutte her. Vi har i forbindelse med udarbejdelsen af byfornyelsesprogrammet udviklet en række strategiske værktøjer, der både nu - men også i fremtiden - skal hjælpe borgerne med at udvikle, prioritere og kvalificere nye projekter i Mønsted, hvor værktøjerne styrker sammenhæng og identitet på tværs af Mønsted. Vi har efterfølgende samlet alle værktøjerne i Værktøjskassen.

Store oplevelser i øjenhøjde

For at sikre størst mulig værdi for midlerne, blev det af følgegruppen på det første følgegruppemøde besluttet, at realiseringsplanen og programmet skulle fokusere på ét centralt område i byen. Ønsket var, at man i det videre arbejde skulle fokusere på at skabe et helstøbt centrum for byen – både hvad angår adgang, forbindelser på tværs og den visuelle fremtoning, når man kører gennem byen. Visionen med realiseringsplanen og programmet tager derfor afsæt i ønsket om at løfte og forskønne centrum, styrke den indre struktur og skabe en visuel sammenhæng mellem byen og den omkringliggende natur. Realiseringsplanen skal med andre ord: Forstærke byens centrale kerne. Skabe en indbydende, tryk og sammenhængende midtby og trække tråde til oplevelser i Mønstedes bynære naturområder. Altsammen til glæde for både lokale og de mange besøgende i området.

CENTRUM

Mønstedes funktionelle centrum består af området ved Østfjendshallen, Mønsted Kulturhus, Dagli'Brugsen og det grønne område ved legepladsen, hvor Mønsted Bæk løber igennem. Mønsted har i dag ikke en naturlig bymidte, og byens skole, børnehave og kro ligger i udkanten af byen. Mønsted mangler med andre ord en samlende- og sammenhængende bymidte med karakter. Men også en bymidte, der bliver et start- eller slutpunkt som en naturlig del af et besøg i de nærtliggende Kalkgruber. Der er derfor et stærkt lokalt ønske om at skabe en attraktiv bymidte, der skaber en fysisk og visuel sammenhæng mellem byen, bækken, det grønne område og kalkgruberne vest for byen. VI KALDER DET FOR EN HELSTØBT BYMIDTE.

MØNSTED BÆK OG DET GRØNNE OMRÅDE

Den 12 kilometer lange Mønsted bæk løber tværs gennem bymidten. Selvom bækken er en central- og vigtig del af byens struktur, er bækken i dag svær at få øje på, da den ligger skjult bag buskads og beplantning. Det eneste sted man oplever nærværet af bækken og lyden af vandet er området ved broen på Bredgade og langs Bækvej mod nord. De samme udfordringer gælder også for byens grønne og rekreative område med legeplads og madpakkehus, der ligger hengemt og afkoblet fra byen mellem centrum og hallen og med bækken som den nærmeste nabo. Der ligger således et rekreativt potentiale ved synliggørelse af bækken og adgangen til det grønne område. To projekter, der tænkes som et og kan styrke de rekreative forbindelser på tværs af byen.

BELÆGNINGSSKIFT OG REKREATIVE FORBINDELSER

Med den nye kommunale udbygning af byen mod vest og den stigende opførsel af boliger, opstår der ønsker om bedre og flere trafiksikre forbindelser mellem boligområderne, byens attraktioner og skolen. Borgerne oplever, at byens beliggenhed ved hovedvej 16 skaber trafikale udfordringer og at hastigheden på byens hovedgade og på strækningen Bredgade-Kalkværksvej er for høj. Ønsket er derfor, at der sættes fokus på at dæmpe hastigheden, forskønne strækningen og skabe bedre og mere trygge overgange på denne strækning. Nogle af tiltagene iværksættes i realiseringsplanen i forbindelse med forskønnelsen af bymidten.

DEN ARKITEKTONISKE FORMEL

Mønsted Kalkgruber

+

Plantagen

+

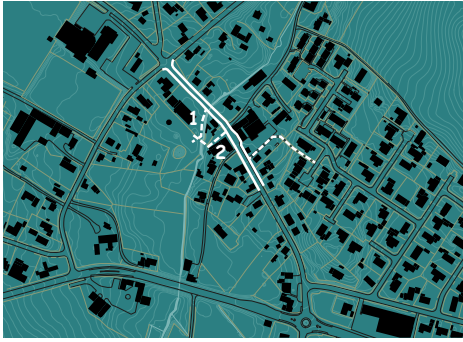

Mønsted Bæk

=

EN HELSTØBT BYMIDTE

Styrkeposition og Ledetråde

Rekreative forbindelser, model 1 og 2 og kvalitetsløft af de eksisterende belægnings i centrum

Trædesten

Byforskønnelse og belægnings skift i centrum

mønSTEDER

Særlige mødesteder forankret i området og byens historie

Værktøjskassens redskaber bringes i spil i de kommende projekter i Mønsted

Værktøjskassen

STYRKEPOSITION

Styrkeposition er byens DNA og kernefortællinger. Styrkepositioner er kvaliteter, som gør Mønsted til sin egen by og udvikles på baggrund af en grundig analyse af de stedspecifikke forhold, møderne med den lokale udviklingsgruppe og med afsæt i de eksisterende planer for området. Med en strategisk tilgang kan byens styrkeposition bruges som afsæt for en bæredygtig udvikling af de fremtidige projekter i Mønsted. Nøgleordene er natur, sammenhæng og oplevelser af høj kvalitet.

TRÆDESTEN

Trædesten er et belægnings skifte i vejen og en markering af særlige steder langs hovedgaden i Mønsted. Trædestenene bidrager til en forskønnelse af bymidten og bliver på samme tid visuelle fartdæmpere, når man kører ind gennem byen. Trædestenene skaber med deres overflade og særlige karakter sammenhæng og oplevelsen af høj kvalitet, når man i fremtiden kører ind gennem byen. Trædestensprincippet kan videreføres på strækningen frem til Mønsted Kalkgruber.

LEDETRÅDE

Ledetråde er rekreative forbindelser, der leder hen til særlige steder i byen og naturen omkring Mønsted. Det kan være markering af eksisterende stisystemer eller anlæggelsen af fremtidige forbindelser, hvor ledetrådene binder byen sammen på tværs og motiverer gennem skiltning, formidling og wayfinding til at begive sig rundt i byen og ud i området.

mønSTEDER

mønSTEDER er byrum og arkitektoniske interventioner af høj kvalitet forankret i byens historie. Som naturlige knudepunkter understøtter mønSTEDER det sociale liv og forstærker oplevelsen af de særlige steder i byen.

PEJLEMÆRKER

Pejlemærker er nuværende- og fremtidige projekter, der understøtter udviklingen af Mønsted og naturområderne omkring byen. Pejlemærkerne er således et synonym for projekter, der kan bruges af borgerne i Mønsted til at skabe overblik, samle og prioritere projekterne sammen med de øvrige værktøjer i Værktøjskassen.

Styrkeposition

CENTRUM

Mønsted er en langstrakt by, hvor husene ligger spredte omkring Bredgade og Kalkværksvej, der forsætter ud til Mønsted Kalkgruber mod nord-vest. Byen har tidligere været centrum og været for en række butikker, hvor OK-tanken og Dagli Brugsen i dag er et synligt tegn på at man nu er i centrum af byen.

I fremtiden vil centrum få et kvalitetsløft og blive en markant styrkeposition i Mønsted. Nye teglbelagte flader på fortorvene og insitustøbte belægningsskift på vejen vil løfte oplevelsen af centrum på strækningen fra Femvejskrydset mod vest og frem til stien og OK-tanken mod øst. Teglklinkerne er en reference til de tidligere teglværker, der fandtes i området, mens betonfladerne er en videreførelse af belægningerne ved Mønsted Kalkgruber. Tilsammen styrker de oplevelsen af helhed og oplevelsen af høj kvalitet, når man som turist kommer på besøg eller som borger i Mønsted opholder sig i centrum af byen.

Tegl og Trædesten langs hovedgaden i Mønsted

MØNSTED BÆK

Ledetråd

Mønsted Bæk ligger i dag skjult bag høje træer og en tæt beplantning og bækken er usynlig, når man passerer gennem byen. Dog kan man svagt høre vandet i længerevarende perioder med regn. Men alligevel finder man små skjulte spor, der peger i retning af vandet i bækken.

Bækvej optræder som vejnavn og forbinder Bredgade ved Dagli' Brugsen med Mønsted Skovvej nord for byen, hvor bækken løber langs med vejen. Vest for Dagli' Brugsen finder man også et lidt forfaldent rækværk, der står halvt gemt bag et højt buskads og vidner om, at der lidt længere nede løber en bæk ind gennem byen.

Udtynding af beplantningen mod Bredgade vil gøre bækken synlig fra vejen. En ny rekreativ forbindelse som sti langs bækken eller som en bro på tværs af bækken vil i fremtiden forbinde Bredgade og centrum med det grønne område ved legepladsen. Øverst på side 9 er begge forbindelser vist som model 1 og 2. I det videre forløb kvalificeres modellerne i dialog med lodsejerne og ud fra dette vælges en af modellerne til viderebearbejdning.

Derudover skal udarbejdelsen af et idékatalog for hele strækningen langs bækken gennem byen undersøge mulighederne for i fremtiden at kunne skabe flere opholdsmuligheder og passager langs med bækken.

En ny rekreativ stiforbindelse til det grønne område, som et blandt flere muligheder

Femvejskrydset

Femvejskrydset er som navnet antyder et trafikalt knudepunkt i Mønsted. Her kommer man kørende fra både nord, syd, øst og vest med kort afstand til Kulturhuset, hallen og Dagli' Brugsen i centrum af byen. Mange passerer området dagligt og bænken i området i dag er derfor berettiget.

Femvejskrydset bliver i fremtiden et blandt flere mønSTEDER i byen. mønSTEDER er rekreative mødesteder af høj kvalitet forankret i byens historie og fortællinger. Her er der plads til at tage en pause, mødes med vennerne eller blot sidde og iagttage det daglige liv i Mønsted.

Femvejskrydset opgraderes i fremtiden til et mønSTED, hvor området ved bænken styrkes som et mødested i sammenhæng med aktiviteterne omkring Kulturhuset og hallen. Af andre mønSTEDER kan nævnes 5. maj stenen (Mindestenen), der også er forankret i realiseringsplanen og vist på forsiden af programmet.

Investeringsredegørelse...

VEDLIGEHOELDELSE

Igennem hele processen har styregruppens medlemmer, Viborg Kommune og LABLAND arbejdet aktivt på at skabe lokalt ejerskab og tilknytning til programmets nedslagsområder. Drift og vedligehold har været et tilbagevendende punkt på møderne, hvor man i fællesskab har drøftet, hvad de enkelte delprojekter fremadrettet vil kræve af driftsmæssige ressourcer og hvad der forventes af byens borgere. Flere af helhedsplanens delprojekter omhandler belægninger, beplantning og inventar, der alle stiller krav til drift og vedligehold. For at sikre at de anlagte projekter også fremstår velholdte i fremtiden, vil Viborg Kommune arbejde på at indgå frivillige borgerkontrakter og -aftaler med borgerne i Mønsted. Viborg Kommune har med god erfaring fra andre projekter oplevet, at initiativet er blevet taget godt imod og lokalsamfundet er forstående overfor situationen og at man må løfte i fælles flok. Dette er også tilfældet i Mønsted, hvor driftsmæssige ressourcer er blevet sammenholdt med materialevalg og valg af god kvalitet, så vedligeholdelsen reduceres til et minimum. Et fokus, man vil fastholde, når realiseringsplanens projekter skal detaljeres og realiseres i byen i de kommende år. Derudover har man fra Mønsted Borgerforening taget initiativet til at oprette et Landsbyvedel Korps, der skal tage ansvaret for vedligehold af de dele af byens områder, der ligger ud over kommunens forpligtelser.

LANDSBYFORNYELSESPULJEN

Førstehåndsindtrykket af Mønsted er, at byen generelt er pæn og velholdt, særligt fordi borgerne er gode til at vedligeholde deres private ejendomme. Dog er der enkelte bygninger i byen, der trænger til renovering og godt kunne bruge en kærlig hånd. I forbindelse med områdefornyelsen er det muligt at søge midler via Landsbyfornyelsepuljen til støtte af en bygningsorienteret indsats i Mønsted. Denne pulje giver kommunen muligheden for at støtte nedrivninger og istandsættelser i byer med under 4.000 indbyggere. Kommunen kan, efter nærmere udarbejdede kriterier og efter forhandlinger med den enkelte ejer, give tilsagn til at støtte en given ejendom. Den lokale udviklingsgruppe er blevet orienteret om støttemuligheden.

INVESTERINGSREDEGØRELSE

Herunder finder man et overblik over investeringsmuligheder og igangværende projekter i Mønsted, fordelt på kommunale initiativer og private investeringer. Initiativerne skal ses som et redskab, der kan hjælpe Viborg Kommune med at skærpe opmærksomheden på byens uforløste potentialer og skabe forudsætninger for øgede private investeringer i byen.

Kommunale initiativer:

- Tilskud til udvidelse af hallen
- Ansøgning af kommunal pulje til forbedring af stien til skolen

Private investeringer:

E-sport, fitness-center i hallen, MTB-bane ved skolen, bypedelkorps - alt sammen frivillige kræfter. Bypedelkorpset har fået støtte fra Viborg Kommune til havetraktor og redskaber. Sparekassen Kronjylland har bevilget 30.000 til materielgarage, som bygges af bypedellerne selv.

Den første afmærkede natursti etableret med økonomisk støtte fra Hedeselskabet (27.000). Dele af første rute er sammenfaldende med Kalkkaminoen, som Loklrådet og bypedellerne også bidrager til. Kalkkaminoen bliver formentlig bliver udpeget som "kvalitetssti" af Dansk Vandrelaug.

Økonomi og finansiering...

Viborg Kommune bidrager med 1.653.180 Kr. til realiseringsplanen i Mønsted, mens der søges statslig refusion på 1.346.820 Kr. hos Transport- & Boligministeriet. Det samlede beløb løber derfor op i 3 millioner Kr. Midlerne er fordelt mellem de enkelte delprojekter - både ud fra borgernes ønsker og afstemt i forhold til projekternes omfang. Udover den statslige støtte til realiseringsplanen, kan byens borgere søge midler ved landsbyfornyelsespuljen med henblik på renovering og nedrivning af dårligt vedligeholdte boliger. Når Byrådet i Viborg Kommune har godkendt programmet, kan der tages hul på projekteringen og anlægget af de enkelte delprojekter. Delprojekterne vil blive gennemført efter tidsplanen i oversigten på næste side. Udover de afsatte midler fra staten og kommunen, opfordres borgere og foreninger i Mønsted til at søge supplerende finansiering hos fonde og puljer med afsæt i realiseringsplanens værktøjer. Her skal værktøjerne hjælpe borgerne på rette vej og skabe overblik hos fondene, når fremtidige projekter skal kvalificeres og finansieres. Herudover kan borgerne bruge programmet til at søge tilskud til delprojekterne hos lokale virksomheder eller investorer, der ofte er åbne for at sponsorere større og mindre projekter i lokalområdet, hvor de kan afsætte deres aftryk.

DET NÆSTE SKRIDT

Delprojekterne i realiseringsplanen bliver gennemført over en periode på 3 år i en prioriteret rækkefølge, der er fastlagt i et samspil mellem den lokale udviklingsgruppe og Viborg Kommune. De første projekter, der tages hul på efter Byrådets godkendelse af programmet, er møNSTEDERNE ved 5. maj stenen (Mindestenen) og Femvejskrydset, hvor projekterne kan udføres og anlægges indenfor en kort periode. På samme tid igangsættes arbejdet med udarbejdelsen af et idéoplæg på nye opholdssteder og passager langs bækken. Idéoplægget skal bruges som et katalog i dialogen med lodsejerne og udvalgte fonde.

Hvis alt går planmæssigt igangsættes de første delprojekter i løbet af 2021. Til hvert delprojekt etableres en arbejdsgruppe med repræsentanter fra udviklingsgruppen og relevante interessenter fra Mønsted, der ønsker at tage del i anlægsfasen. Arbejdet med realiseringsplanen indebærer også et stort tværfagligt samarbejde i Viborg Kommune, hvor de enkelte delprojekter koordineres på tværs af forvaltningen i kommunen. Nøglepersoner i forvaltningen, som har fulgt realiseringsplanen på tæt hånd, vil løbende blive informeret og inddraget efter behov i projekteringsfasen. Det samme gælder Energi Viborg og Midt- og Vestjyllands Politi i forhold til koordinering af gravearbejderne i centrum og i forbindelse med betonfelternes udformning og placering langs vejen.

Aktivitet	2020	2021	2022	2023	i alt	STATEN Refusion 60% fra staten	VIBORG K Efter refusion 40% med låneadgang	VIBORG K Uden refusion med låneadgang
0. Programskrivning								
Program, planlægning, information, møder, borgerinddragelse, bespisning mv.	150.000	50.000	50.000	50.000	300.000	180.000	120.000	
1. Torve, pladser, opholdsarealer mv.								
1.1 Mønsteder: Mindestenen og Femvejskrydset		400.000	400.000		800.000	360.000	240.000	200.000
1.2 Mønsted Bæk (fondsmateriale)		100.000			100.000	100.000		100.000
2. Kulturelle og særlige boligsociale foranstaltninger								
2.1 Ledetråd: Stier i centrum			300.000		300.000	180.000	120.000	
3. Særlige trafikale foranstaltninger								
3.1 Trædesten i centrum				600.000		240.000	160.000	200.000
3.2 Fortov i centrum				900.000	900.000	386.820	257.880	255.300
Samlet investering	150.000	550.000	750.000	1.550.000	3.000.000	1.346.820	897.880	755.300

Budget og investeringsplan for de kommende år